

Muzeji un digitalizācija

2024.gada 13.decembra sanāksme

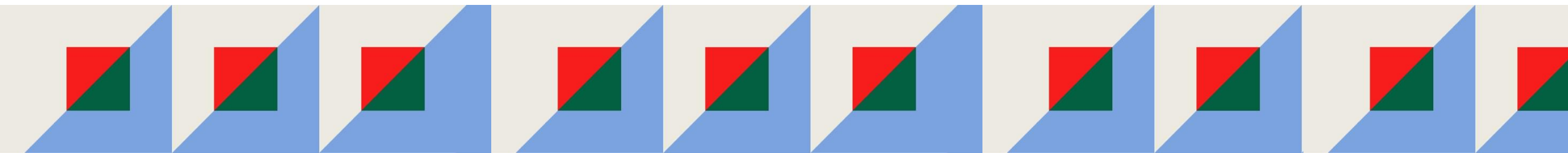
LMB komiteja “Muzeji un digitalizācija”

Izveidota 2024. gadā ar vienbalsīgu LMB Kopsapulces balsojumu
Šobrīd komitejā pieteikušies **53 biedri**

Komitejas dienaskārtība 2024.-2026.:

1. muzeju darba digitālajā vidē un digitālā apmeklējuma uzskaitē
2. akreditēto muzeju krājumu digitalizācija un pieejamība agregatoros un platformās

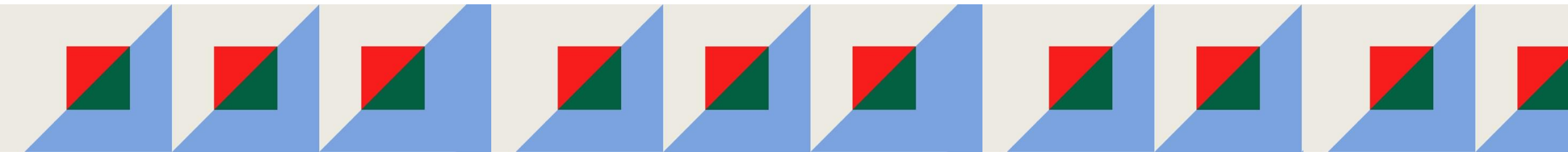
Komitejā pieteikties var uz vietas vai rakstot elina.vikmane@gmail.com

1. virziens «Muzeju digitālā darba uzskaite»

Aktualitāte un problemātika

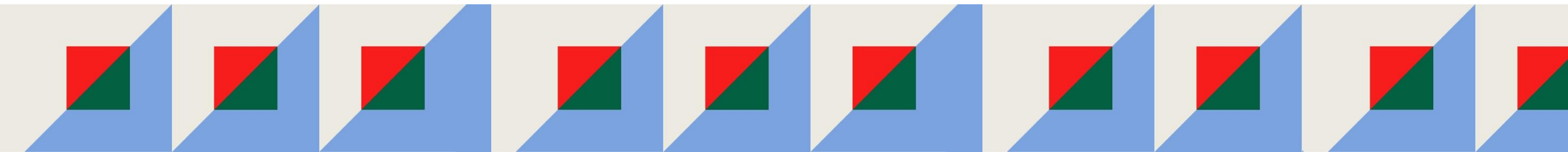
- Muzeji iegulda finanšu un cilvēkresursus, taču darba rezultāti statistikā nacionālā līmenī netiek atspoguļoti, tādējādi radot greizu priekšstatu par muzeju darba mūsdienīgu izpratni un efektivitāti
- Diversificētāki indikatori sniegtu iespēju muzejiem, kuru darbs fiziskajās lokācijās ir sezonāls vai kuri algo darbiniekus tieši digitālo produktu un pakalpojumu nodrošināšanai, pierādīt valsts, pašvaldības vai privāto līdzekļu jēgpilnu izmantošanu un pamatfunkciju pilnvērtīgu un pastāvīgu īstenošanu.
- Darba rezultātu uzskaitē un publiskai pieejamībai ir potenciāls digitālās plaisas mazināšanai, jo prioritārie indikatori visas nozares kontekstā rosinātu muzejus izsvērt, vai un kā tie var padarīt mantojumu pieejamāku un aizsniegt tās iedzīvotāju grupas, kuras līdzšinējā darbībā nav sasniegtas.
- Datu par muzeju darbību digitālajā vidē un digitālā apmeklējuma pieejamība sniegtu iespēju nākotnē veikt padziļinātu izpēti par virkni pieņēmumu, piemēram, vai lielāks digitālais apmeklējums pozitīvi korelē ar lielāku apmeklējumu fiziskajās lokācijās vai tieši otrādi – samazinās fizisko lokāciju apmeklējumu?

1. virziens «Muzeju digitālā darba uzskaitē»

2024.gadā paveiktais

- Šī gada 22. aprīlī notika Digitalizācijas komitejas pirmā atklātā sēde par digitālā apmeklējuma uzskaites problemātiku. Tā pulcēja vairāk nekā 40 muzeju darbiniekus, būtiski pārsniedzot iecerēto dalībnieku skaitu un apliecinot jautājuma par digitālā apmeklējuma muzejos atzīšanas aktualitāti un nozīmīgumu. Plašāka informācija te: [LMB Digitalizācijas komiteja strādā pie muzeju digitālā apmeklējuma atzīšanas un uzskaites](#). Sēdes laikā jebkurš klātesošais dalībnieks tika aicināts pieteikties nākamajai tikšanās reizei, lai ar KM Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļas speciālisti Janu Šakari diskutētu par konkrētu indikatoru un statistikas rādītāju, kas apzīmētu muzeju darba digitālajā vidē rezultātus, iekļaušanu ikgadējā atskaites formā.
- Šī gada 30.maijā Kultūras ministrijā notika Digitalizācijas komitejas darba tikšanās – seminārs “Muzeji un digitalizācija”, lai pārrunātu digitālā apmeklējuma indikatorus, kas gan objektīvi apzīmētu muzeju darba digitālajā vidē rezultātus, gan būtu viegli uzskaitāmi jebkuram Latvijas muzejam un tādējādi iekļaujami ikgadējā atskaitē.
- Šī gada vasarā seši dažādu izmēru un jomu muzeji brīvprātīgi pieteicās testēt dažādus indikatorus kā darba digitālajā vidē rādītājus. Muzeji tika aicināti testēt atskaites formu ar reāliem muzeja statistikas rādītājiem, lai identificētu iespējamās problēmsituācijas.
- Šī gada 13.decembrī atklātā sēdē sniedzam priekšlikumus un konsultējamies ar biedriem par potenciālajiem indikatoriem

Digitālā darba uzskaites priekšlikums - indikatori

Digitālās vietnes, rīki un platformas, kas ir muzeja tiešā pārvaldībā (mājas lapas, kolekciju platformas, audio un multimediju gidi, aplikācijas, 360 grādu tūres u.c.)

Muzeja konti sociālajos tīklos un medijos (facebook, tiktok, instgraf, youtube, spotify u.c.)

Mantojuma digitālās platformas un agregatori (NMKK, Digitālā bilbiotēka, Europeana, Google Arts and Culture)

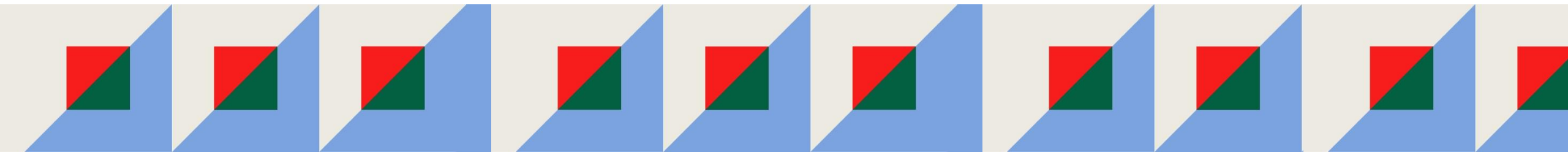
Citas tīmekļvietnes un platformas, kur pieejama informācija par muzeju (Live Riga, LMB Muzeju katalogs u.c.)

Virtuālās izstādes (kūrētas izstādes digitālā vidē, nevis facebook ieraksti ar foto galerija vai tamlīdzīgi)

Digitālie / tiešsaistes izglītojošie pasākumi (lekcijas, konferences, simpoziji)

Muzejpedagoģisko programmu nodarbības attālināti (reāllaikā)

Digitāli sniegtas konsultācijas par muzejā glabāto mantojumu (nevis darba laiku u.c.)

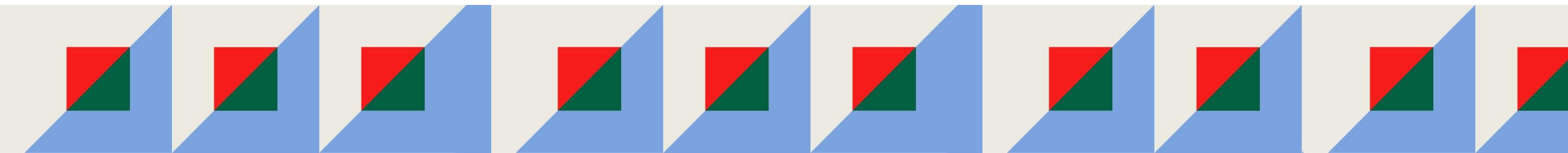
Priekšlikums pilotēt šādu darba digitālajā vidē un digitālā apmeklējuma indikatoru iekļaušanu platformā «Kultūras dati»

Izteikt priekšlikumu IKT padomei, kas iecerējusi uzlabojumus Kultūras datu platformā:

- veikt automātisku vai daļēji automātisku datu no LNB Digitālās bibliotēkas un NMKK nonākšanu Kultūras datu platformā
- izveidot un automātiski aprēķināt 3-5 kombinētos rādītājus, kas identificē muzeju darba, tai skaitā, digitālajā jomā rezultātus un apmeklējumu
- Izveidot iespēju Kultūras datu portālu pildīt pakāpeniski gada laikā (šobrīd frekvence ir 1 reizi gadā)

2025.gadā diskutēt un izteikt priekšlikumu par indikatoru, kas zaudējuši aktualitāti, turpmāku neuzskaitīšanu, piemēram:

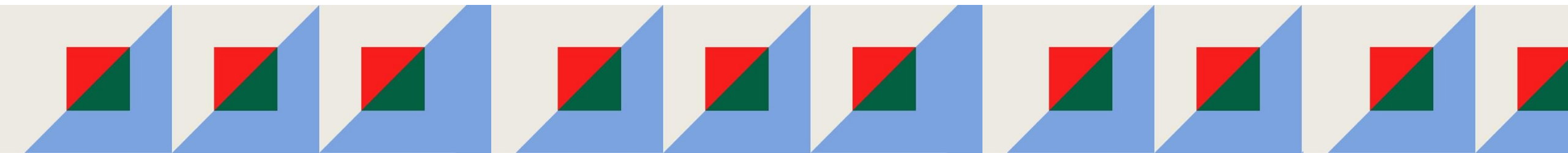
- datoru skaits muzejā? (līdz ar e-pārvaldes ieviešanu)
- wifi? (līdz ar ES vienotiem tarifiem un 5G pārklājumu)
- ?

2. virziens «Krājuma digitalizācijas un tā pieejamības problemātika agregatoros un mantojuma platformās»

Aktualitāte un problemātika

- Reprezentatīvs nozares pētījums (Vikmane, 2023) liecina, ka šobrīd nepastāv korelācija starp digitizēto krājuma priekšmetu skaitu un inovatīvu muzeja darbību digitālajā vidē. Tas liecina par pieejamības problēmām līdzšinējā digitizēto datu risinājumā.
- 2023.gada nogalē atklāta Digitālā bibliotēka, kas ir Digitālā kultūras mantojuma platformas publiskais portāls, kurā saplūst dažādu Latvijas institūciju un projektu digitālais mantojums, tai skaitā, būs pilnībā pieejama informācija par muzeju digitālo mantojumu, kas ievadīts NMKK un tam pievienota datne (ar digitizēto objektu) (šobrīd pieejami aptuveni 224 000 objektu)
- Līdz šim nepastāv līgumiskas attiecības starp muzejiem, KISC un LNB, kas ļautu izprast iesaistīto pušu lomas, atbildības, pienākumus un tiesības

2. virziens «Krājuma digitalizācijas un tā pieejamības problemātika agregatoros un mantojuma platformās»

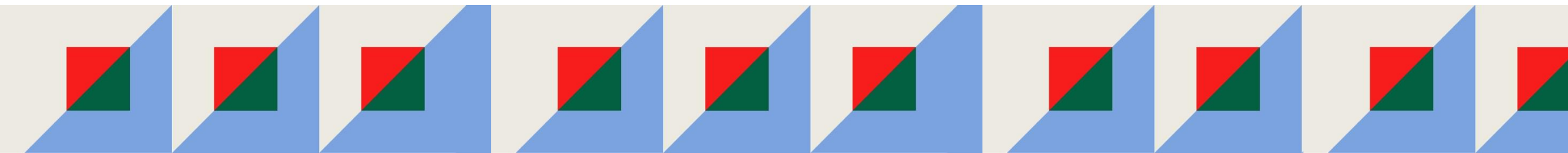
2024.gadā paveiktais

Šī gada vasarā apkopoti jautājumi par digitizēto muzeju krājumu datu, kas atrodas Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogā (NMKK), nodošanu Latvijas Nacionālās bibliotēkas Digitālajai bibliotēkai. Saņēmām jautājumus, kas skar gan juridiskos apsvērumus, piemēram, vai un kad tiks slēgtas vienošanās ar muzejiem par šo datu nodošanu, gan informatīvus jautājumus, piemēram, pēc kādiem principiem atlasīti dati, kas nodoti Digitālajai bibliotēkai, kā arī neskaidrības, kas skar sadarbību, piemēram, pie kā vērsties, lai novērstu kļūdas vai atsauktu datus to kvalitātes uzlabošanai.

Šī gada 11. oktobrī LR Kultūras ministrijai nosūtīta jautājumus apkopojoša vēstule, aicinot ne tikai sniegt padziļinātas atbildes, bet arī veidot kopīgu darba grupu, tajā iekļaujot KM, LNB, KISC, LMB un Muzeju padomes pārstāvjus. Šādas darba grupas uzdevums būtu radīt visiem dalībniekiem saprotamus, juridiski korektus un ētiskus sadarbības mehānismus un nodrošinātu muzeju informēšanu pirms kādu darbību veikšanas. Saņemta atbildes vēstule.

Šī gada 21.oktobrī sagatavota un Latvijas Nacionālajai bibliotēkai nosūtīta jautājumus apkopojoša vēstule, aicinot sagatavot padziļinātas atbildes. Tāpat LMB valde aicinājusi uz tikšanos jauno LNB direktori un Digitālās attīstības departamenta vadītāju, lai apspriestu turpmāko sadarbību, muzeju un LMB lomu Digitālās bibliotēkas attīstības kontekstā. Saņemta atbildes vēstule

Šī gada 12.decembrī notika LMB valdes locekļu tikšanās ar LNB, lai pārrunātu saņemto atbildes vēstuli un turpmāko sadarbību

2. virziens «Krājuma digitalizācijas un tā pieejamības problemātika agregatoros un mantojuma platformās»

Līdz šim iegūtā informācija

Muzeju padome un KM veikusi divas aptaujas un vienu pētījumu par NMKK Aptauju/pētījuma ziņojumi/rezultāti nav pieejami (lai arī lūgti vēstulē).

Identificēts neskaidrais jautājums (LNB-jā, KM-nē) par to, vai, kur un cik datņu kopijas muzejiem ir saglabājamās (šobrīd katram ir vismaz 5 kopijas dažādās institūcijās). Diskusija turpināma.

2025.gada sākumā plānots atklāt NMKK jaunu publisko vidi. Nav informācijas par tās funkcionalitātes atšķirībām no Digitālās bibliotēkas, lai abi publiskie portāli nedublētos.

Muzejiem visi datu labojumi veicami NMKK. Labojumi automātiski tiks nodoti uz DigB. Šobrīd DigB automātiski (24h laikā) parādās info par jaunievadītiem objektiem.

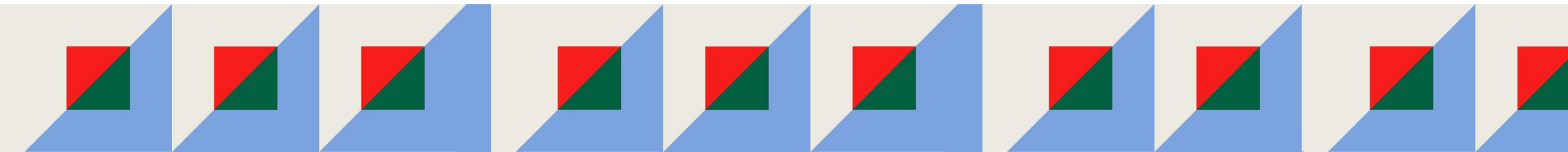
2025.gada sākumā LNB apkopos un izsūtīs muzejiem statistiku (objektu skaitu, to kopējo skatījumu skaitu un katra atsevišķa objekta skatījumu skaitu)

2 mlj PRIEKŠMETU
SKATĪJUMU SKAITS **NMKK**
(2022-2023, 12 MĒN.)

17 800

223 992 PRIEKŠMETU
SKATĪJUMU SKAITS **Dig.Bib.**
(2023-2024, nep 12 MĒN.)

1 916 278

2. virziens «Krājuma digitalizācijas un tā pieejamības problemātika agregatoros un mantojuma platformās»

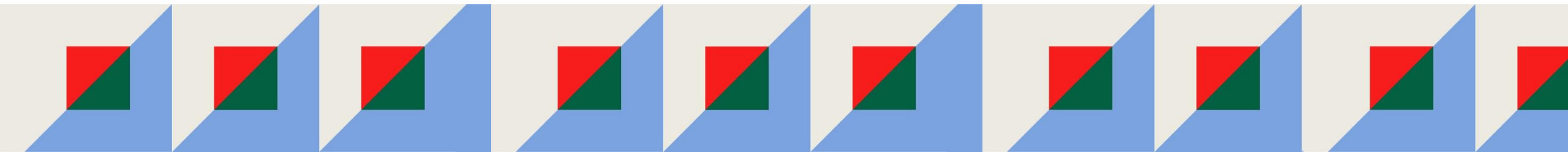
Turpmākā sadarbība un iespējas

LNB gatavos trīspusēju līgumu starp muzejiem, KISC un LNB. LMB Digit kom vienojusies ar LNB, ka koordinēs jautājumu/komentāru procesu, aicinot LMB biedrus komentēt līguma projektu, atbildes nododot apkopotā veidā

LNB piedāvā iekļaut LMB savās darba grupās, kuru mērķis būs nodrošināt labāku informācijas apriti par sistēmu sadarbību (LNB šobrīd nav informācijas par NMKK darbību vai tās traucējumiem) un satura komunikāciju, pakalpojumiem un iespējām lietotājiem

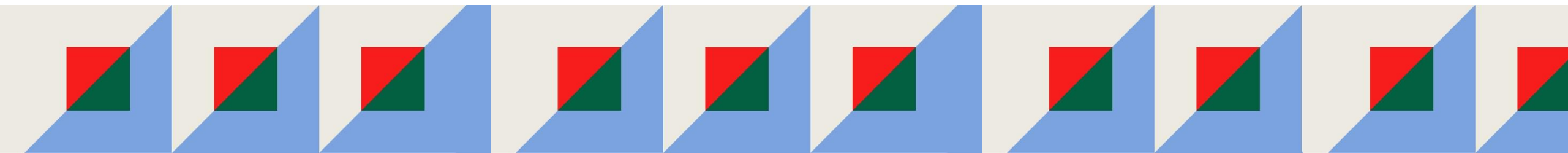
KM ir izveidojusi Kopkataloga darba grupu un aicina to uzņemties risināt ar NMKK darba vides uzlabošanu saistītos jautājumus. Ticam, ka izveidosies laba sadarbība, lai nodrošinātu informācijas apriti nozarē

LNB piedāvā muzejiem nodrošināt ilgtermiņa saglabāšanu tiem datiem, kas nav ievadīti NMKK (īpaši noderīgi ir «smagajiem failiem» – video, izglītības programmu un materiālu plašāka pieejamība, pētnieciskie arhīvi utt), garantējot drošu ilgtermiņa saglabāšanu un plašu pieejamību.

Speciālistu darba grupa saraksts sadarbībai ar KIS, lai risinātu jautājumus par NMKK IS darba vides uzlabošanu

1. Aija Remerte, Latvijas Nacionālā mākslas muzeja Latvijas Vizuālās mākslas departamenta krājuma darba vadītāja.
2. Jānis Ķīkulis, Rakstniecības un mūzikas muzeja dokumentālists, Latvijas Nacionālā vēstures muzeja informācijas vadības speciālists.
3. Agita Ančupāne, Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja direktora vietniece krājuma darbā.
4. Barba Ekmane, Latvijas Kara muzeja Krājuma uzskaites un glabāšanas nodaļas vadītāja.
5. Vineta Blitsone, P.Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja lietisko materiālu krājuma glabātāja.
6. Egita Cironoka, Jūrmalas muzeja krājuma nodaļas vadītāja.
7. Eduards Dambergs, Kuldīgas novada muzeja vadītājs.
8. Alberts Rokpelnis, Valmieras muzeja krājuma nodaļas vadītājs.
9. Laima Garā, Madonas novadpētniecības un mākslas muzeja galvenā krājuma glabātāja.

Paldies par tikšanos un priecīgus svētkus!

